

**Didaktiski material za kubłarki
w serbskorěčnych skupinach**
Didaktisches Material für ErzieherInnen
in sorbischen Sprachgruppen

Lube kubłarki,
w předležacym poskitku smy zezběrali wšě didaktiske materialije, kolenkowe knižki, hry, džěłowe mapy, zešiwki a filmy, kotrež su nastali w Rěčnym centrumje WITAJ za džěło w džěćacych dnjowych přebywanišćach. Njeh su Wam pomoc a inspiracija při Wašim džěle na dobro serbskorěčneho kubljanja džěći. Nastanu-li Wam při wužiwanju materialijow nowe ideje a nastorki abo maće-li pokiwy a dodawki za naše džěło, so radlubje pola nas přizjewće. Smy džakowni za kóždužkuli pomoc! Wjetšinu materialijow dóstanjeće w Rěčnym centrumje WITAJ, tamny džěl w Smolerjec kniharni abo w Serbskej kulturnej informaciji (SKI) w Budyšinje. Wjele wjesela při wužiwanju!

Liebe ErzieherInnen,
in der vorliegenden Broschüre haben wir für Sie alle aktuellen Materialien, u. a. Spiele, Kniebücher, Arbeitsmappen und Filme zusammengestellt, welche im WITAJ-Sprachzentrum speziell für die Arbeit in zweisprachigen Kindertagesstätten, welche nach dem Witaj-Modell arbeiten, entwickelt und herausgegeben wurden. Unser Angebot dient allen, an der zweisprachigen Erziehung Interessierten, zur Orientierung und Inspiration. Die aufgeführten Materialien sind erhältlich im WITAJ-Sprachzentrum, in der Smoler'schen Verlagsbuchhandlung oder in der Sorbischen Kulturinformation (SKI) Bautzen.

Mały abejcej cysakow

Na 52 stronach namakaće nimo domoródných zwěrjatow, kaž swinjo, kóčka a koza, tež eksotiske zwěrjata, kaž okapija, girafa abo elefant. Mały słowničk k leksice podawa němske zapřijeća k mjenje znatym serbskim słowam. Material poskićamy za předšulske a hortowe dźěći.

Auf 52 Seiten werden einheimische Tiere, wie Schwein, Katze und Pferd aber auch Exoten wie Okapi, Giraffe und Elefant vorgestellt. Ein kleines Wörterbuch bietet Hilfe bei der Übersetzung weniger bekannter sorbischer Begriffe ins Deutsche. Das Material wird für die Arbeit mit Vorschul- und Hortkindern angeboten.

zestajerka: Gunda Heyderowa

přeložowarka: Hanka Markec

2009, Rěčny centrum WITAJ

škitna płacizna: 5 €

skazanske čisło: P-0/160/09

Rěčny centrum WITAJ

A

Antilopa

Někotre družiny zwěrjat antilopy. Jedna tajka a kotruž na wobrazu w kónčkej rohaj a w šěrobruný. Jenož na maja čornoběle blaki suchich krajinach korjenje a plody. bychu zelenu trawu docpěć.

Mały abejcej cysakow

Rěčny centrum WITAJ

D

Delfin

Delfiny wupadaja kaž ryby, su pak cysaki a stušeja k wjelrybam. Wone maja kónčkajtu klamu a pjerasa na chribjeće, při wopuši a přědku na bokomaj. Jich chribjet je šěry a brjuch běty. Tute inteligentne zwěrjata su w morju žiwe, su towaršliwe a płuwa w wulkich skupinach. Rozmoħweja so ze wšelakimi zwukami, tak na přikład hwizdaja. Wone žeru ryby, kalmary a raki. Delfiny porodža přeco jenož jedne mlódo. Wone móža starobu 37 lět docpěć.

Mały abejcej cysakow

7

Witko a paduch

Napjata a wjesoła klankodźiwadłowa hra na DVD. Ze swojimaj přečelkomaj, kačku Nakanaku a husańcu Wakawaku, přelisći Witko paducha Himpaka a pomha wowce pokradnjene jabłuka wrócić. Lóštne spěwy a šibate hrónčka putaja mały publikum a pohonjuja k sobuspěwanju.

Ein spannendes und lustiges Puppentheater auf DVD. Mit seinen Freunden, der Ente Nakanaka und der Raupe Wakawaka überlistet Witko den Dieb Himpak und bringt der Oma die geraubten Äpfel zurück. Lustige Lieder und schelmische Sprüche halten das kleine Publikum im Bann und animieren zum Mitsingen.

awtor: J.-D. Hajnk

sobuawtor a režija: M. Krawc

hrajetaj: Měrćin Krawc a Borbora Markowa

35 mjeńšinow

2009, Rěčny centrum WITAJ

skazanske číslo: P-0/156/09

Piraća

kolenkova knižka

Kniebuch „Piraten“

přeložila: W. Šolčić

ilustracije: J. Triebel

2009, Rěčny centrum WITAJ

skazanske číslo: P-0/151/09

Piraća

Piratow znajemy hižo tak dołho kaž namórnistwo. Něhdy běchu na wšitkich morjach swěta po puću. Ze swojimi lóždźemi nadpadowachu a wurubjowachu wikowanske lódze. Druhdy dóstachu wot swojeho krala abo swojeje kralowny kaprowanski list. Z tym mějachu dowolnosť, lódze cuzych krajow nadpadować. Za to dóstachu džěl dobytwy. Nic kóždy pirat měješe wóčnu klapu, hokatu ruku abo drjewjanu nohu. Někotři pak woprawdže jara hroznje wupadachu, dokelž běchu so při wojowanjach zranili.

Zběrka didaktiskich materialijow za kubłarki (I)

rjadowak z hrami, spěwami a zaběrami za wužiwanje
w serbskorěčnych skupinach

Arbeitsmaterial mit Spielen, Reimen, Liedern und Szenen
zur Nutzung in sorbischsprachigen Gruppen

2008, Rěčny centrum WITAJ

10,00 € škitna plaćizna

skazanske čisło: P-0/124/08

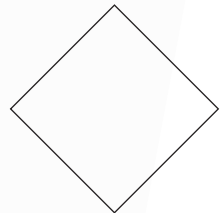
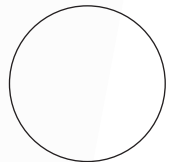
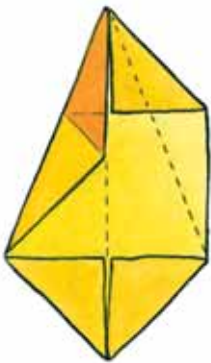
Třeći počas

Rjana nazyma
dže nětk do kraja
jara šćedriwa.

Lisćo zelene
barbu dóstanje,
hraje wjesele.

Płody bohate
čłowjek składuje
pilnje do bróžnje.

Ptački hromadźa
so tu hotuja
na lět do juha.

Popadń husańcu!

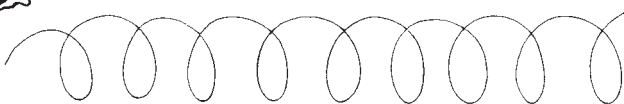
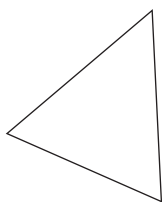
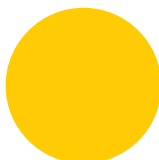
Cil: Džěci zeznaja zjawy a wobstejnosće přirody a pohibuja so.

Wulke čorne sykorki maja lětnje 10 do 13 młodźatow a lětaja wšědnje hač do 900 razow z husańcami a druhimi insektami do hněžka. Ale telko husańcow dyrbja so najprjedy namakać. Někotre wupadaja kaž ćeńke kiješki, druhe kaž łopješka a zaso druhe kaž kónčk skory.

Za slědowacu hru su pisane klamorčki, powjaz a někotre kije trěbne. Z powjazom a štyri kijemi woznamjeni so něhdže 4 króć 4 m wulke hrajnišćo. Kubłarka rozdžěla w tutym pisane klamorčki, kiž su husańcy. Džěci rozdžěla so po dvěmaj do skupinkow – sykorkowe poriki. Kóždy por woznamjeni sej něhdže 5 m wot hrajnišća zdalene z kijom swoje hněžko.

Po zahwizdanju kubłarki běža poriki za ruku so dzeržo na hrajnišćo a pytaja za husańcami. Hdyž ma porik 4 husańcy, dyrbi je do hněžka donjesć, prjedy hač smě za dalšimi pytać. Po wěstym času so hra zakónči. Porik, kiž je najwjace husańcow nahromadził, je dobył.

Za džěci je hrajnišćo na luce w trawje wužadane. Džěci pytnu, zo so klamorčki z napadneje barbu lěpje nadeńdu, hač na přikład brune abo zelene. Wuhódnoćejo hru móžemy z džěcimi wo tarnowanju zwěrjatow w přirodže rěčeć.

WITAJ-film

wabjenski film wo dwurěčnym kubljanju w pěstowarni (model WITAJ) a w šuli (2plus). DVD móžeće sej w Rěčnym centrumje WITAJ skazać abo pod www.witaj-sprachzentrum.de wobhladać.

Der Film erzählt von den Vorteilen der Zwei- und Mehrsprachigkeit und gibt Einblick in die praktische Umsetzung der Immersionsmethode in Kita und Schule. Er läßt sich gut in der Elternarbeit oder bei Informationsveranstaltungen einsetzen. Die DVD können Sie im WITAJ-Sprachzentrum erhalten oder sich im Internet unter www.witaj-sprachzentrum.de ansehen.

produkcija: MCS GmbH-Sachsen

8 mjeńšinow

2007, Rěčny centrum WITAJ

skazanske čisło: P-0/113/07

Smolerjec kniharnja

Smoler'sche Verlagsbuchhandlung

poskića Wam knihi w serbskej a němskej rěči a wobstara krótkodobnje knihi z druhich nakładnistwow.

❖ beletrija ❖ dźěćaca literatura ❖ šulske knihi ❖ rěčespyt ❖ wobrazowe zwjazki ❖ ludowěda a stawizny ❖ regionalna literatura ❖ nowiny a časopisy ❖ antikwariat ❖ zynkonošaki ❖ wideja

Der Domowina-Verlag entwickelt, veröffentlicht und vertreibt sorbische Literatur und Literatur über die Sorben in sorbischer und deutscher Sprache.

❖ Belletristik ❖ Kinderliteratur ❖ Schulbücher ❖ Sachbücher
❖ wissenschaftliche Werke ❖ Wörterbücher ❖ Hörbücher
❖ Zeitungen und Zeitschriften ❖ Tonträger

www.domowina-verlag.de

Moja huba, što ta čini?

dželowy material za řečne kubljanje w pěstowarni z namjetami
za zvučowanja a hry

Arbeitsmaterial zur Sprachförderung mit verschiedenen Übungen
und Spielanleitungen

awtorka: W. Wokowa

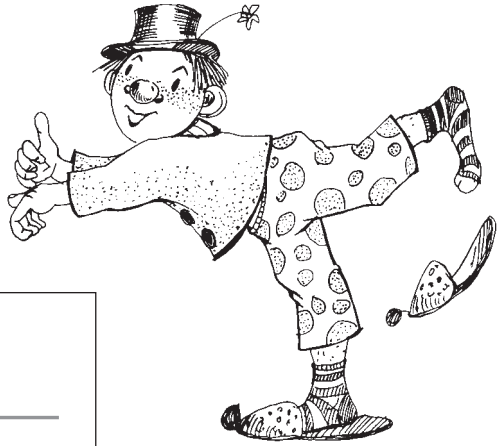
ilustracije: I. Bryccyna

2007, Rěčny centrum WITAJ

18 łopjenow

5,00 € škitna płaćizna

skazanske číslo: P-0/110/07

Wanda Wokowa

MOJA HUBA, ŠTO TA ČINI?

Duće a přisrěbanje

tema 5

zawod:

Wonka je rjane wjedro. Jěwa rady po zahrodže chodži a sej wšitko dokładnje wobhlada. A dokołž chce přeco wjele wědžeć, jej mać rozkladže, što wšitko na zahrodže rosće a zrawi. Nazymu so plody potom žnjeja.

predzwočowanje:

- za bldom sedžo z trosku sej bulik z waty přiduwać;
- susodej (napřečo sedzacemu)
- přez wrota (na pf.: z klockow)
- přez zadžewki.

pokiw: Troska ma srjedž huby być.

hra 1:

hodži so za bldom hrać

material: dželowy łopjeno »Kerki a štomy«, barbojta kóštka (módra, čerwjena, zelena, žolta, běla a čorna barba), kóždemu džěšču troska

2-4

- Plody so wutřihaja a na wotpowědny wobraz štomu polaža. Po rjedže so kóštkuje.
- Kóštkowana barba pokazuje, z kotreho štomu dyrbi sej džěčo plód »šćipnyć« (z trosku zběhnje džěčo »plód« a položi jón před so).
- běla barba = hišće raz kóštkować,
- čorna barba = wusadzić (přichodny hrajer je na rjedže)
- Jeli so barba kóštkuje, kotrejež plody su hižo zešćipane, je přichodny hrajer na rjedže.
- Hra je dohrata, hdyž žane plody wjace na štomach njejsu. Kelko plodow je kóždy našćipał?

hra 2:

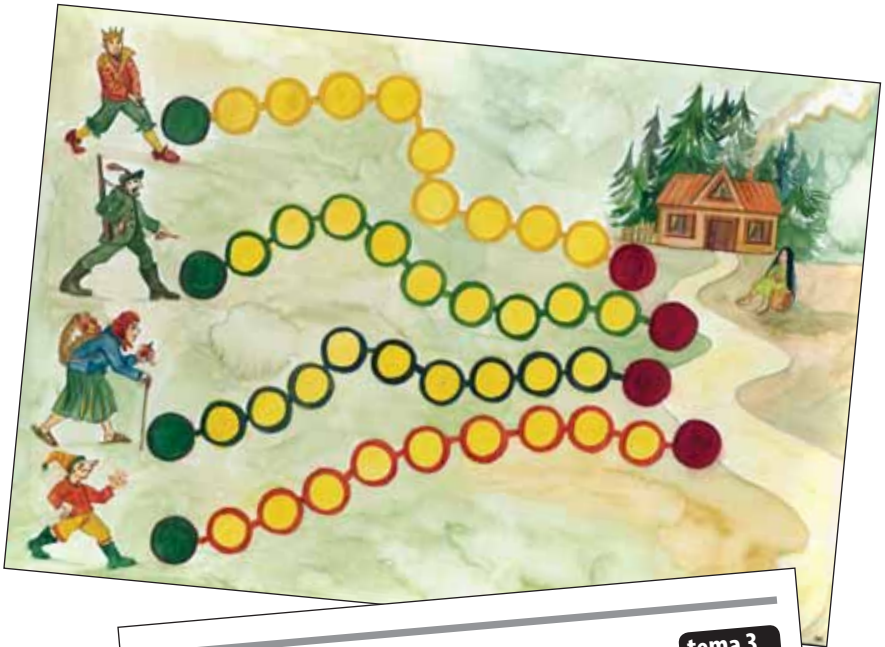
hodži so za bldom hrać

material: dželowy łopjeno »Jablučina«, kóštka, kóždemu džěšču troska

2-4

- Plody so wutřihaja a na jablučinu polaža, po rjedže so kóštkuje.
- Kóštkuje-li so 1, 2 abo 3, smě sej džěčo z trosku telko plodow »šćipnyć«, kelkož je wóćkow nakóštkowało.
- Kóštkuje-li so 4, smě sej džěčo pola praweho (abo lěwego) susoda plód wuprosyć.
- Kóštkuje-li so 5, dyrbi džěčo wusadzić.
- Kóštkuje-li so 6, smě džěčo hišće raz kóštkować.
- Hra so skónči, hdyž žane plody wjace njejsu.
- Zešćipane plody kóždeho džěšća so zliča. Dobył je, štož ma najwjace plodow.

Ansaug- und Pustübungen verbessern die Luftströmung und die Spannung der Mundmuskulatur.
Beide Aspekte sind für die Zischlautbildung wichtig.

tema 3

Hruba a drobná motorika

zavod:

Při čekání u polního lékaře se jela knížka o clowny Francu. Jemu bē myslička zeschadžala, zo mohl cirkus za huby založit. Pokaza džěm všelake pohiby a k tomu přeco hišće kumšt za hubu. Mōžeće tež wy noze, ruce a zdobom hubu pohibować?

předzvučowani:

raiši sport, džěci steja w kole
material: kartki z pohibami clowna

3 < 6

> Jedne džěco předstaji pohib a wšityc sobu zwučuja,
na příklad: skakać kaž žabka,

na jedné noze stać,
so wjerćec,
so překulic dopředka,
čampać kaž kačka.

> Džěci se zhradnje spěw zaspěwaja. Mjez štučkami čehnje jedne džěco kartku ze zwobraznjenym pohibom. Džěco jón skupinje předstaji a wšityc pohib wospjetuja.

01. na jedné noze stać

02. skakać

03. dozady stupać

04. so wjerćec

05. hamplnuž

06. stopu po druhéj stajec, kaž kofejowe budy

07. skakać kaž žabka

08. z rukomaj kružit

09. poštyrjoch lažyc

10. wahu džerćec

11. na špicky so stupic

12. koleno k lochćej zběhnyć

hra:

hoždi so w stwě abo tež w sportowni hrać
material: dvě družinje wobrazowych kartkow

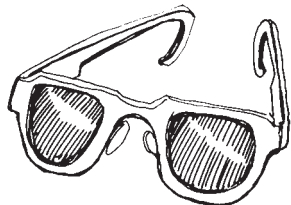
> Dvě družinje kartkow stejitej k dispoziciji: a. zwobraznenje pohibow čěla,
b. zwobraznenje pohibow huby (hlej tema 2).

3-6

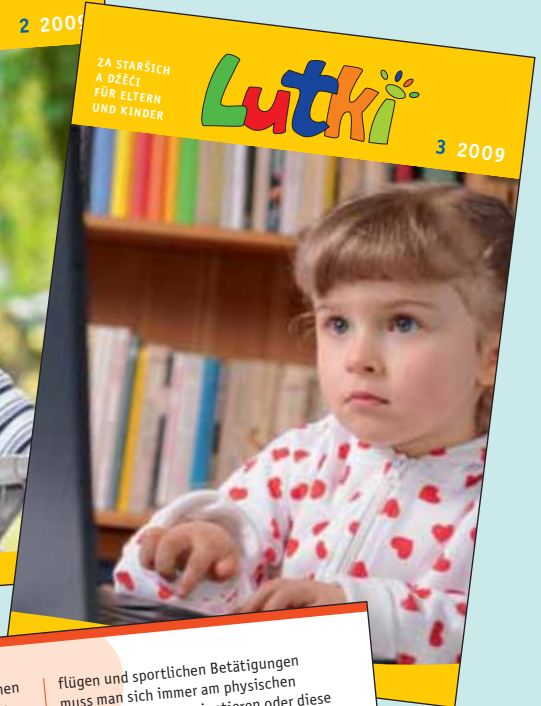
> Džěco čehnje z kōždeje družiny jednu kartku a spyta wobaj nadawkaj runočasnje přewjesć,
tamne džěci to wospjetuja:
na jedné noze stać a hubu šěroko rozsčahnyć abo
so w kole wjerćec a hubu skulobit.

Grob- und Feinmotorik bedingen einander. Vielen Kindern fällt es schwer, Körperbewegungen und Mundbewegungen zu koordinieren.

Lutki

Informaciski zešiwk k dwurěčnemu kubljanju za džěci, staršich a kubłarki
Infoheft zur zweisprachigen Erziehung mit aktuellen Beispielen
und Erfahrungsberichten aus Kindertagesstätten mit WITAJ-Gruppen
wuchadźa 4 króć wob lěto
erscheint vierteljährlich
hłowna zamołwita: Silwija Wjeńcyna

Die älteren Kinder andererseits brauchen stets den freien Zugang zu allen für sie bestimmten Materialien.

Ältere Kinder sind nicht immer ein positives Vorbild, die jüngeren lernen auch Unartigkeiten von ihnen. Manchmal bevormunden die Großen die Kleinen, die sich dann eingeengt und von den Größeren bedrängt fühlen, was unter Umständen ängstliche Reaktionen hervorrufen kann.

Die älteren Kinder bekommen von den jüngeren kaum sprachliche Anregungen.

Die Grundbedürfnisse, Fähigkeiten und Interessen von Kindern unterschiedlicher Altersgruppen sind sehr verschieden. Ältere Kinder fühlen sich bei ihren Aktivitäten von den kleineren mitunter gestört. Manchmal haben die Kleinen vormittags noch Schlafbedarf, aber die Ruhe dazu fehlt, wenn die Großen spielen. Bei Aus-

flügen und sportlichen Betätigungen muss man sich immer am physischen Niveau der Kleinen orientieren oder diese aus dem Gruppenverband ausgliedern. Bei der intensiven Förderung bestimmter Altersgruppen sind die anderen Kinder eventuell sich selbst überlassen und erfahren in dieser Zeit keine gezielte pädagogische Betreuung, was nicht unbedingt ein Nachteil ist, da die Kinder auch Zeit haben sollten, sich selbst zu beschäftigen. Ältere Kinder könnten unterfordert und jüngere überfordert werden, wenn nicht genügend Zeit bzw. Personal zur Verfügung stehen, um auf die Bedürfnisse einzelner Altersgruppen einzugehen.

Vorteile der Altersmischung

Den Nachteilen der Altersmischung steht eine Menge gewichtiger Vorteile gegen-

wužiwanje elektroniski nastroj. Hižo pěstowarske dźěći znaja šeroke spektrum telewizijnich wysutanjow a móža wobsohi wopisować – wězo bjez swojskeho hódnoćenja a posudžowanja. Přez tute wysutanja tworja so emocije kaž tež přichilnosće k wěstym wobobam a figuram. W medijach wužiwane produkty abo twory, kiž su z wobubowanymi figurami zwjazane (na př. přez načišć figurowego motiwa), požadliwosć dźěšća wuwabjeja. Dźěćo pak njemóže zwiski hišće spóznać a zrozumić. Wuknjow z nazhonjenjow z telewiziju namakaja dźěći tež přistup ke kompjuternej. Zwjětša zajimuju so jako přenje za hry ze znatymi figurami, štož wuwarjowaj nowych hrow wězo wužiwanje. A nic naposledk wotkrywa so z dźěćom z pomocu a z přikładom starsich abo druhich swojbnich internetowy swět.

Medijowa syc

Z přiběracaj technizaciju so wšelake poskitki medialnje spletu a rozšěrjeja. Namakamy dwojenja samsneho poskitka we wšelakich wersijach (na př. jako kinowy film, DVD abo film w internete). Nimo toho móže zakladny produkt w swojich možnostach wariěrować a so dale wuwiměstowac. Wuknjow z kompjuterowu hra, sluchanska cejdejkka atd.) Tute techniske wuměnjenja a móžnosće přewidjeć a je za sebje zmyslupolnje wužiwać žada sej kompetency, kotraž měli našim dźěćom sčasom sposrědkować.

Wuměnjenja

Handy, kompjuter a internet su w swojaj kompleksnej strukturje wusko zwjazane z informacijemi w formje teksta. Tohodla móža dźěći hakle z docpěćom čitanskeje kompetency (něhdze w 1./2. lětniku) bjez

pomocy z tutymi medijemi wobchadjeć. Wotewrjeja-li pak so předsulskemu dźěšću tute medije, zamóže so z pomocu znatych symbolow wěšće pohibować. Kompjuterowa hra „Mein sorbisches Bildwörterbuch“ njeje tohodla jenož za čitacych pomoc při wuknjenju serbsčiny. Producenta elektroniskich produktow maja wulki zajim na tym, dźěćom dźěło z kompjuterom woložić. Tohodla poskitkujaj so mjez druhim hižo dawno wosebite wuknjenske kompjutery za dźěći a mjeńše myški za dźěćacu ruku. Wěšće zakladne zamóžnosće, kaž na přikład wuwita koordinacija ruki a wočka, su za wobchad z kompjuterom trěbne.

Internet jako źórto wědy

Knihy, radio, cejdejki, DVDje, kompjuter a internet su źórta k orientowanju a k rozšěrjenju wědy a kompetencow. Najpóźdžišo w zakladnej šuli wužiwanje dźěći tute tež za sebje. Hladajo na to njehodži so začahaj kompjutera do pěstowanjow a zakladnych šulow zadźěwać. W kubłanskich planach Braniborskeje a Sakskeje su mjeztym tež konkretne poručenja sformulowane a projekty k nowym medi- jam za pěstowarske dźěći so rozšěrjeja. W Braniborskej na přikład je so w léće 2003 projekt KidSmart zawjedł. Berlinski institut za zažnu pedagogiku je k tomu wuwit jednolětny přewodžacy program. W dalekublanjach přiswoja sej kubłarki powšitkowy wobchad z kompjuterom a zeznaja móžnosće jeho zasadženja w kubłanskim dźele. Najwjětši problem zawjedženja kompjutera w pěstowarni pak tči zwjětša w prawe městno za nastroj namakaw na za wšitkich spokojace čas dojednać. Spočatny strach

Přeprošenje k sobudźěłu

Lube kubłarki,
kóždy medij je žiwy z dobrych idejow awtorkow a awtorow. Maće tež Wy ideju? Potom přeprošujemy Was wutrobnje Lutki sobu wuhotować, hdyž ...

... sće při Wašim dźěle nazhonjenja zběrali, kiž byšće rady wjětšemu kruhej zajimcow přistupnili,

... chceće wo konkretnym dźele na Wašim kubłanišću rozprawjeć,

... chceće rady wědomostny přinošk k čezišćowym temam wozjewić,

... maće fota wo zajimawych podawkach, rysowanki abo paslenske dźěla dźěći, kiž byšće rady wozjewili,

potom napisajće nam to abo zazwońće cyle jednorje na redakciju!
Na internetnej stronje www.witaj-sprachzentrum.de namakaće dalše informacije!

Na Waše sobudźěło so wjeseli redaktorka Lutkow Silwija Wjeńcyna:
Rěčny centrum WITAJ · Póstowe naměsto 3 · 02625 Budyšin
telefon (0 35 91) 55 04 18 · faks 55 03 75 · s.wenke-witaj@sorben.com

Zběrka hrow

4 kóstkowe hry k serbskim naložkam a powěšćam
4 Würfelspiele zu sorbischen Bräuchen
und Sagengestalten
zestajała: K. Šwjelina
ilustracije: C. Mäffertowa
2006, Rěčny centrum WITAJ
skazanske číslo: P-0/101/06

Witko

ručna klanka a didaktiska mapa z 10 scenami k wužiwanju
w serbskorěčnych skupinach

Handpuppe und didaktisches Material mit 10 thematischen Szenen
zur Darbietung in sorbischsprachigen Gruppen sowie Anleitungen
zur Beschäftigung

awtor: J.-D. Hajnk

ilustracije: M. Gollnick/C. Mäffertowa

2006, Rěčny centrum WITAJ

10,00 € škitna płaćizna

skazanske čisło: P-0/102/06

Póndželu ja ruku zběhnu,
wutoru tu druhu šće,
srjedu dopředka jej wjedu,
štwórtk jej džeržu hromadže,
pjatk tu ruku do boka,
sobotu tu druhu tež,
njedželu sej wišnje šćipam.
Ow, te słodža! – Woptać chceš?

Jeleń jara hordže kroči,
jelenica je při nim,
sornik ma tež rjane rohi,
sorna ma štyri čeńke nohi,
dźiwje swinjo žerje žoldže,
prosata su smužkate,
liška so nimo šnóri,
rjany šwinc chětro smjerdži,
šlink, tón łazy pomału,
rohaty bruk nas zwjeseli,
ješčelca so spěšnje chowa,
had so wije přez trawu,
jěž je kałaty kaž kaktus,
wjewjerčka tłuska worješki,
dypornak wótře bubnuje,
škrěkawa škrěči a warnuje,
sowa je nócny ptak a suta
kokula „kukuk“ nam kuka.

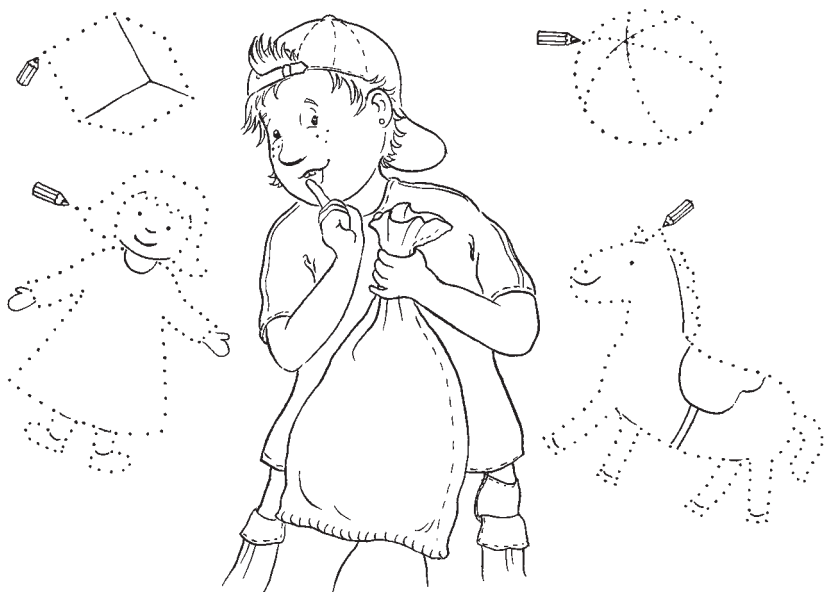
Jušku z pincy,
često za plincy,
često za torty
kóždeje sorty,
kompot a solotej
takle změšam sej.
K wječeri pon žšće
jejko změšane.
Na tym hižo widźiće,
kajki aparat to je.
Tajka lžica drjewjana
je prawa mała kuzlarka!

WITKO To je barbowa tačel. Wona pokazuje nam barby.
Hlada na někajki časnik. Hdže da wostanje džensa moja přečelka Julka?
Šće wy ju hižo widźeli? Ně? Chcemy ju raz zhromadnje wołać?
Dyrbimy pak tak wótre wołać, zo wona to tež slyši, haj?

JULKA Bliži so zaspana a zadžiwana.
Ach, mój jej! Wy šće hižo wšitcy tu? Je da to možno?

WITKO Hdže da sy tak dotho była? Sy cyle na nas zabyła?

JULKA W pozadku móže štom abo wobraz štoma widžeć być.
Ně! Sym so tam zady pod wulku lipu (štom) sydnyła. A tam sym
sej wusnyła a wuběrnje spała! Zywa. A nětko so wězo strožu,
zo je hižo tak pozdže a zo sym na was wšitkich nimale zabyła.

Sadowa łuka

mapa z materialom k žiwjenskemu rumej „Sadowa łuka“

Arbeitsmappe zum Lebensraum „Streubstwiese“

přeložil: J. Kral

2006, Rěčny centrum WITAJ

224 stronow

5,00 € škitna płacizna

skazanske číslo: L-0/34/06-1

Pječene krušwy

Přičinki za 4 wosoby:

- 4 zrałe krušwy
- 2 bělkaj
- 1 prizka sele
- 2 lžicy cokora
- 60 g kokosowych rasplow
- 2 lžicy rózynkow
- 1 lžička butry

Přisłuški:

- 1 škla
- 1 nóż
- 1 lžica
- 1 lžička
- 1 měšawa
- 1 nakidowa forma
- pergamentowa papjera

Přihotowanje:

1. Sćoplimy kachle na 200 °C stopnjow.
2. Wumyjemy krušwy a wukrajemy jadrownik.
3. Šwihamy bělkaj z prizku sele, coker pomału přisypujemy, doniž njenastanje kruta masa.
4. Do masy změšamy kokosowe rasple a rózynki.
5. Napjelnimy masu do wukranych krušwow a zbytk masy sćinimy na krušwu.
6. Butru rozmazamy w nakidowej formje a zestajamy krušwy do formy. Potom sunjemy formu do kachlow na srjedźnu šěnu a wšo ma so 20 minutow pjec.
7. Krušwy zawodžějemy z pergamentowej papjeru, zo njebychu so kokosowe rasple přejara zbrunili. Potom ma so wšo hišće dalje 15–20 minutow pjec.

Jablučina

wobr. 18 a/b

Hdy jablučiny sadžamy?

Zwjetša sadžamy 3lětne štomiki. Lěpje je nazymu sadžeć dyžli w nalěću. Štomy rostu najlěpje na slónčnych městnach.

Kotre přiznamjenja ma?

Štom narosće hač na 10 metrow vysoko. Łopjena su eliptisko-owalne a piškate a maja zwjetša na woběmaj bokomaj kosmički. Jablučina ma róžojte abo běle kćenja a kćěje w měsacomaj apryl a meja. Jabluka (płody) słušeja do jadřeškateho sadu, maja wšelakoru barbu (barba saha wot zeleneje hač do čěmnočerwjeneje) a słodža wšelako (kísate – słódke).

Hdy su jabluka zrate?

Su zrate po sortach a wjedrje w času wot julija hač do kónca oktobra.

Hdy štomy wurězujemy?

To činimy w času wot nowembra hač do apryla (nic pod -5°C); optimalny čas je w měsacomaj februar a měrc.

Što maš wo jablučinje wědžeć?

Wjele jablukowych sortow móžeš dotho składować. Z tym mamy w zymskich měsacach doč jablukow, čerstwych a na witaminy bohatych. Jabluka wučinju wokolo 80% sadowych žnjow.

Myšacy ječmjeń

Mäusegerste
Hordeum murinum

Hdže rosće myšacy ječmjeń?

Rosće při pučach, na lukach a ladach.

Kotre přiznamjenja ma myšacy ječmjeń?

Je něhdže 40 cm wysoka rostlina. Je jedno- abo dwulětna, čecikojta trawa.

Jeho kćenja su wot 6 hač do 10 cm dolhe kwětnistwa, steja runje horje, maja prawe klóski a pakłóski ze šiškami. Krywne pluwje maja dolhe kochty. Łopjena myšaceho ječmjena su rjepikojte z kóžkojnymi łopješkowymi rotkami.

Hdy myšacy ječmjeń kćěje?

Kćěje w času wot junija hač do septembra.

Što wěš wo myšacym ječmjenu?

Klóski łamaja so na kuski. Kochty maja kótwički a wostanu kruće wisajo w zwěrjacych kosmach a tež w našej drasće. Na tute wašnje so symjo rozšěrja. Myšacy ječmjeń wužiwa so za suche kwěće.

Systematika

wotdžěl:

symjerica

podwotdžěl:

krytosymjerica

rjadownja:

jednoschadzikowa rostlina

swójba:

słódka trawa

družina:

myšacy ječmjeń

Myšce chce so pić

Łónco wobrazowych bajkow, kotrež powědaja wo myšce, kócce, honaču a druhich zwěrjatach; ke knize slušeja wumolowanski zešiwk, barbne a wumolowanske maski, zešiwk z prozowymi a dialogowymi tekstami
Mehrfarbige Bildergeschichten erzählen von den Erlebnissen verschiedener Tiere; zum Buch gehören ein Ausmalheft, farbige Masken zum Ausmalen und ein Heft mit Prosa- und Dialogtexten

awtorka a ilustratorka: M. Nagora

sobuawtor: G. Nagora

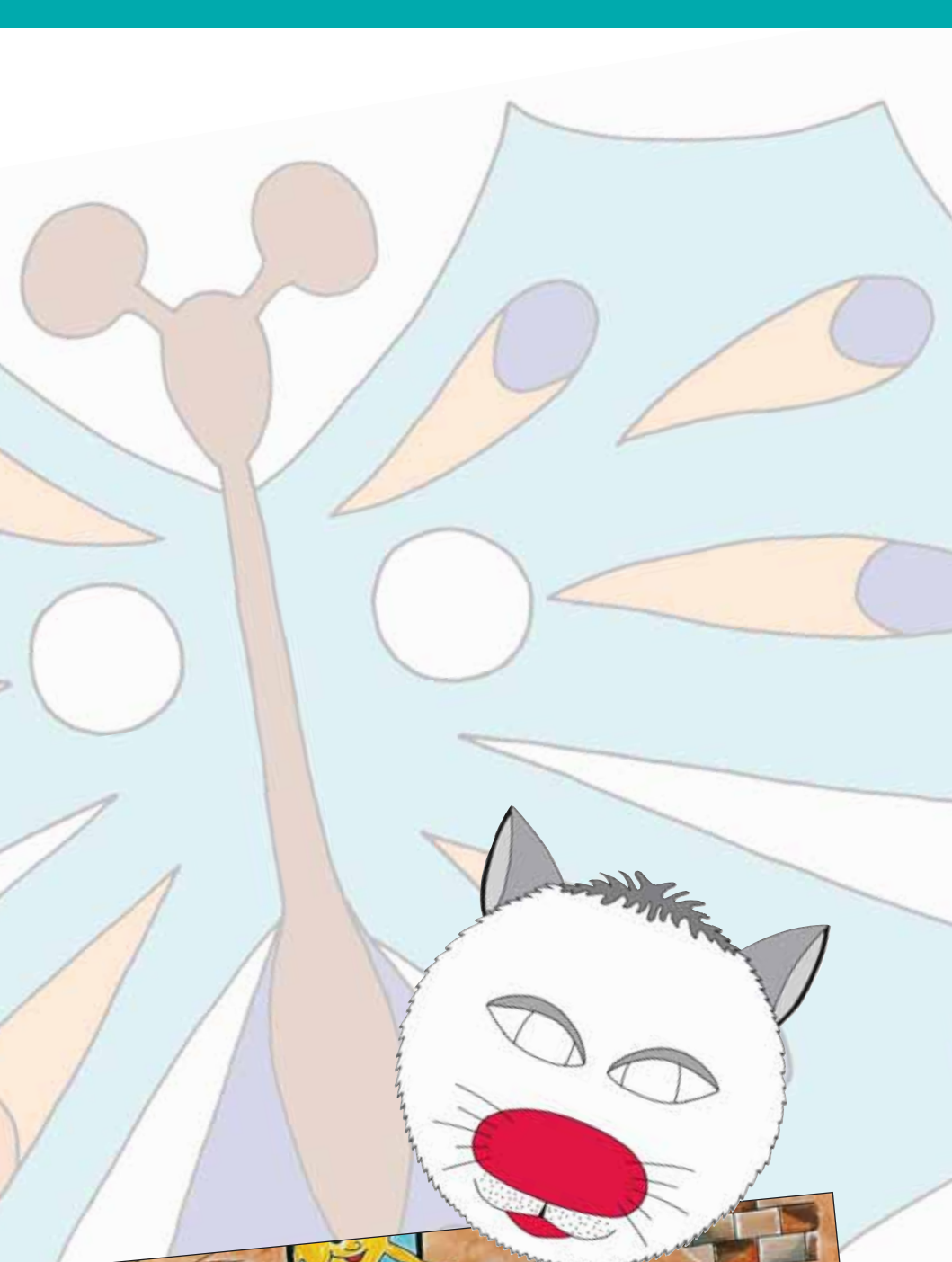
přeložila: K. Domašcyna

2004, Rěčny centrum WITAJ

58 str. • 2,50 €

skazanske číslo: P-0/18/04-1

„Ach“, mysleše sej wona, „póñdu do hródže k šakatej kruwje, ta mi mloko da.“
Kruwa pak jej wotmołwi: „Sym hiódna. Najprjedy chcu prošu žerstwu trawu
měč. Na luce zawěšće žerstwa trawa rosće.“

Wulka řepa

kolenkowa knižka

Kniebuch „Die große Rübe“

po bajce Grimmea bratrow

ilustracije: C. Mäffertowa

2004, Rěčny centrum WITAJ

skazanske čisło: P-0/46/03

Muzikanća z Bremena

kolenkowa knižka

Kniebuch „Die Bremer Stadtmusikanten“

zasopowědane: K. Domašcyna

ilustracije: C. Mäffertowa

2004, Rěčny centrum WITAJ

skazanske čisło: P-0/38/04

RCW poskićuje

- ❖ dalekubłanja za kubłarki k serbskorěčnemu kubłanju w pěstowarnjach a hortach
- ❖ wabjenske přednoški k serbskorěčnemu kubłanju w pěstowarnjach
- ❖ přednoški za staršich k wšelakim prašenjam serbskorěčneho kubłanja w pěstowarni a zakładnej šuli

Bliše informacije sprosředkuje Wam Jadwiga Kaulfürstowa pod telefonowym čisłom (0 35 91) 55 03 82 abo přez e-mail: kaulfuerstowa-witaj@sorben.com. Aktualne wozjewjenja namakaće na internetowej stronje Rěčneho centruma WITAJ.

Klanka Rjanka

kolenkova knižka

Kniebuch „Püppchen Schönchen“

awtor: H. Nagel

hudžba: J. Cyž

ilustracije: H. Winklerek

2004, Rěčny centrum WITAJ

skazanske číslo: P-0/67/04

Zbožowny Jan

kolenkowa knižka

Kniebuch „Hans im Glück“

zasopowědane: K. Domašcyna

ilustracije: C. Mäffertowa

2004, Rěčny centrum WITAJ

skazanske čisło: P-0/38/04

Wjelk so zaso hněwa a běži do pjekarnje. Tam pjekarjej kaza: „Namazaj mi pacu z čěstom a posypaj ju z muku!“ Pjekar so jeho jara boji a wšitko tak čini.

Wjelk a sydom kózlatkow

kolenkowa knižka

Kniebuch „Der Wolf und die sieben Geißlein“

zasopowědane: K. Domašcyna

ilustracije: C. Mäffertowa

2004, Rěčny centrum WITAJ

skazanske čisło: P-0/68/04

Rěčimy serbsce Wir sprechen sorbisch

Přiručka za kubłarki

Handreichung für KindergärtnerInnen und ErzieherInnen

awtorce: A. Langerowa, B. Šołćina

1999, Ludowe nakładnistwo Domowina

300 str. • 6,90 €

ISBN 978-3-7420-1177-0

skazanske čisło: 0/87/99-1

prächtig	pyšn/y, -a, -e <i>adv.</i> pyšnje
prahlen	krasn/y, -a, -e <i>adv.</i> krasnje
praktisch	<i>ip</i> so naduw/ać, -am, -aš, -aja
Praline	praktisk/i, -a, -e <i>adv.</i> praktisce
Pranke	pralina
predigen	paca, pazora
Preis	<i>ip</i> přěd/ować, -uju, -uješ, -uja
Preiselbeere	pláčizna
pressen	brusnica
Prinz	<i>p</i> wutłóč/ić, -u, -iš, -a
Prinzessin	<i>ip</i> pras/ować, -uju, -uješ, -uja
Pritsche	princ
Probe	princesna
proben	priča
probieren	proba
	<i>ip</i> prob/ować, -uju, -uješ, -uja
	<i>ip</i> zwuč/ować, -uju, -uješ, -uja
	<i>ip</i> proběr/ować, -uju, -uješ, -uja

Naša pěstovarnja

Unser Kindergarten

rano w pěstovarni

Früh im Kindergarten

Dobre ranje, kak ty rěkaš?

Guten Morgen, wie heißt du?

Ja rěkam Feliks.

Ich heiße Felix.

Kak wy rěkaće?

Wie heißen Sie?

Ja sym knjeni Knoblichowa.

Ich bin Frau Knoblich.

Dobre ranje, Jano, Felikso ...

Guten Morgen, Jan, Felix ...

Dobre ranje, Tereza,
Milenka ...

Guten Morgen, Theresa,
Milenka, ...

Dobre ranje,
knjeni Knoblichowa!

Guten Morgen,
Frau Knoblich!

Dobre ranje, ćeta Petra!

Guten Morgen, Tante Petra!

Witaj do pěstovarnje!

Willkommen im
Kindergarten!

Tereza, sy ty zaso strowa?

Theresa, bist du wieder gesund?

Halo, Beno! Hladaj,
ja mam nowe črije.

Hallo, Benno! Guck mal,
ich habe neue Schuhe.

Pokazaj jónu, maš ty
nowe spinki we włosach?

Zeige einmal, hast du
neue Spangen im Haar?

Štó je tebje džensa
do pěstovarnje přiwjezł?

Wer hat dich heute in den
Kindergarten gebracht?

Štó tebje džensa wotewza?

Wer holt dich heute ab?

Sy ty džensa připołdniše džěčo?

Bist du heute Mittagskind?

Serbska kulturna informacija Sorbische Kulturinformation

poskića Wam na předań:

- ❖ informacisku literaturu k temje „Serbja w Němskej“
- ❖ MC a CD ze serbskej ludowej a wumělskej hudźbu
- ❖ wideja k stawiznam a kulturje Serbow w serbskej a němskej rěči
- ❖ wubrane twory serbskeho ludoweho wumělstwa a suweněry
- ❖ serbske jutrowne jejka, módročišć a keramiku

bietet zum Verkauf:

- ❖ sorbische und deutschsprachige Literatur, die sich mit der Geschichte, Sprache und Kultur der Sorben/Wenden befasst
- ❖ Tonträger mit sorbischer Musik
- ❖ PC-Sprachprogramme und -spiele sowie Videos und DVD's
- ❖ sorbische Volkskunstartikel und Souvenire

SKAZANSKE ADRESY

Domowina – Rěčny centrum WITAJ Domowina – WITAJ-Sprachzentrum

Póstowe naměsto 3 • Postplatz 3
02625 Budyšin • Bautzen
telefon (0 35 91) 55 04 00
faks (0 35 91) 55 03 75
witaj-bautzen@sorben.com
www.witaj-sprachzentrum.de

Ludowe nakładnistwo Domowina Domowina-Verlag GmbH

Smolerjec kniharnja • Sukelnska 27
Smoler'sche Verlagsbuchhandlung • Tuchmacherstraße 27
02625 Budyšin • Bautzen
telefon (0 35 91) 57 72 88
faks (0 35 91) 57 72 89
buchhandlung@domowina-verlag.de
www.domowina-verlag.de

Serbska kulturna informacija Sorbische Kulturinformation

Póstowe naměsto • Postplatz 2
02625 Budyšin • Bautzen
telefon (0 35 91) 55 01 11
faks (0 35 91) 55 02 28
stiftung-ski@sorben.com
www.ski.sorben.com

Wudawačel: Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z. t.,
Rěčny centrum WITAJ
Budyšin 2009
Spěchowane wot Založby za serbski lud,
kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka,
Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Redakcija: Michaela Hrjehorjowa
Fota: Fotolia.com: A. Roger (str. 2), volff (str. 20)
Čišć: LASERLINE Digitales Druckzentrum Bucec & Co. Berlin KG
Skazanske čisło: P-0/158/09

WITAJ

www.witaj-sprachzentrum.de

